

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

**Javaslat a
„[nemzeti érték megnevezése]”
[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez**

Mihály Dénes életművének péceli vonatkozásai.

Készítette:

Erdős Szabolcs (név)

Pécel, 2019. február 25.

..... (aláírás)

(P. H.)

I.**A JAVASLATTEVŐ ADATAI****I.A JAVASLATTEVŐ ADATAI****1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:**

Települési Értéktár Bizottság, Heltai Miklós elnök, POLGÁRMESTERI
HIVATAL, 2119 Pécel, Kossuth tér 1. +36 (28) 452 751, ertektar@pecel.hu

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Települési Értéktár Bizottság, Pécel, Erdős Szabolcs

Levelezési cím: 2119 Pécel, Csatári u. 45/A.

Telefonszám: +36 (70) 324-9167

E-mail cím: szabolcs.erdos@gmail.com

II.**A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI****1. A nemzeti érték megnevezése: Mihály Dénes életművének péceli vonatkozásai.****2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:**

agrár- és ☐	egészség és ☐	épített környezet ☐
élelmiszergazdaság ☐	életmód ☐	
ipari és műszaki ☐	<u>kulturális</u> ☒	sport ☐
megoldások ☐	örökség ☐	
természeti ☐	turizmus és ☐	
környezet ☐	vendéglátás ☐	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: -**4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik**

	<u>megyei</u> ☒	külhoni ☐
települési ☐	tájegységi ☐	magyarság ☐

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

„Ne ülj annyit a tv előtt!” – akár ez a mondat is elhangozhatott volna a Mihály család péceli nyaralójában száz évvel ezelőtt, amikor az akkor még 18 éves Mihály Dénes belemerült a „tv” szó elterjedése előtt „távolbalátónak” hívott eszköz első terveibe. A péceli levegő mellett sikerült annyira belemerülnie, hogy pár évtizeddel később elsőként ad televíziós közvetítést Berlinből és megalapítja az első tv-gyárat.

Mihály József, Kolozsvárról elszármazott orvos, műfordító, az Egyetértés folyóirat rendszeres szerzője, valamint a szintén erdélyi gyökerekkel rendelkező Ambrus Mária esküvőjük után eleinte Gödöllőn élnek, Mihály Dénes is itt születik 1894. július 7-én. A család azonban később a századfordulón felkapott, Budapesthez közelebbi, jó vasúti közlekedéssel rendelkező Pécelen, a mai Erzsébet sétányon szemel ki egy villát. Mihály Dénes gyerekkorában és fiatal felnőtt éveiben rendszeresen és tartósan itt nyaral. Visszaemlékezéseiben írja, hogy „mintha csak tegnap lett volna, hogy a péceli villánk teraszán, 1912 nyarán az első távolbalátógép-terveket rajzoltattam.”

Még csak 16 éves, amikor az autókról és motorkerékpárról ír Magyarországon elsőként egy áttekintő műszaki könyvet. 18 évesen jelenti be első szabadalmát „Tüzet és betörést jelző berendezés pénzszekrényhez” címmel, de a kezdeti témaválasztási bizonytalanság után hamar ráfordul a távolbalátó eszköz fejlesztésére és 1912-től az élete tulajdonképpen arról szól, hogy olyan eszközt fejlesszen, ami minél több háztartásba tud eljutni.

A XX. század zűrés első feléről, mintha tudomást sem venne. Zajlik az I. világháború, de ő hol Nagyváradon, hol a Telefongyár Rt. laborjában kísérletezik. 1917-ben kettő, 1918-ban három szabadalmat jelent be. A Tanácsköztársaság időszaka alatt mutatja be az első eredményeit. (Tegyük hozzá, hogy jó társaságban mozog. Nagyváradon Károly Iréneusz József tanár segíti a munkáját, aki ugyancsak nem vesz tudomást a háborúról és 1916-ban „kiharcolja”, hogy ne csak országos matematika verseny legyen, hanem fizikai is. Ismerős nevű gyerek nyer az elején: Szilárd Leó.)

1920-as évek első felében híre már a nemzetközi tudományos világban is forog. Itthon nem kap több pénzt a fejlesztések folytatásához, Berlinből keresik meg és az ottani telefongyárban (AEG) folytatja kutató munkáját. Miután a hang és mozgóképet egyaránt továbbító eszközt bemutatja, meghívják Budapestre, ahol igazán nagyszabású ünnepséggel és figyelemmel köszöntik. A magyar sajtó 1930-ban arról ír, hogy miért kell elengedni a tehetségeket. Utoljára 1940-ben, anyja temetésére tér haza.

1929-ben Európában először sugároz televíziós közvetítést, 1930-ban pedig – társbefektetőkkel és kutató társaival – megalapítja az első tv-gyárat (Telehor A.G.), innentől saját kutató laborjában dolgozik. Molnár Ferenc Mihály Dénes fejlesztéseinek hírére ezt írja: „nemsokára otthon, papucsban hallgathatjuk a milánói Scala opera előadását”.

A második világháború már nem megy el mellette nyomtalanul. Egy alig 20 éves zsidó árva, Karl Glasberg dolgozik neki az 1930-as évek végén. A fiút váratlanul elviszik, a Sachsenhauseni táborba kerül. Mihály Dénes közbenjár a hatóságoknál, arra hivatkozik, hogy a fiatal mérnök „nélkülözhetetlen” számára. Az akkor 21 éves fiút elengedik, de 1943-ben Mihály Dénest tartóztatják le „hazaárulásért”, zsidók rejtegetéséért. A világhírű mérnököt Finsterwaldeba viszik, egy földalatti gyárban dolgoztatják. A fiú Auschwitzba kerül, ott hal meg.

A munkatáborban szerzett tüdőbaja a második világháború után már nem gyógyul meg, 1953. augusztus 29-én, Berlinben hal meg. Gyermeke nem születik, utolsó éveiben tovább kutat, többek között egy süketnémáknak szánt ábécén dolgozik.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Mihály Dénes a legkiemelkedőbb magyar feltalálók közé tartozik, a magyar technikatörténet kiváló alkotója. Úttörő munkát végez a telekommunikáció területén, munkássága nélkülözhetetlen volt a modern televíziózás létrejöttében.

Életművére joggal büszke a magyar tudományosság, péceli kötődésére pedig a péceli helyi társadalom, s ez indokoltta teszi, hogy Pécelhez kapcsolódóan is számon tartsák Pest Megye értékei között.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

- **Varga Mihály: Pécel története a régi időktől 1945-ig, Pécel, 2000**
Helytörténeti kiadvány.
- Ambrus Zoltán levelezése
- Makkai-Várkonyi Ildikó: Évfordulók nyomában – 50 éves a magyar televíziózás

- Pest Megyei Hírlap, 1988.07.16.
- <http://www.doebeln-entdecken.de/doebeln/juedischen-familien.html>
- **PDF|Mihály Dénes munkássága - Pázmány Péter Katolikus Egyetem**

Információs technológiai és bionikai kar 1083 Budapest, Práter utca 50/a Hungary
users.itk.ppke.hu/~tihanyia/bevezet/Mihaly%20Denes.pdf

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja:
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek:

Péceli Telepítési Értéktár Bizottság
Pécel
Kossuth utca 1
2119

Támogató nyilatkozat:

A Péceli Telepítési Értéktár Bizottság *Mihály Dénes életművének péceli vonatkozásai* című előterjesztésének Pest Megye Értéktárba való felvételét mostremendően támogatom, mivel Mihály Dénes a magyar technikafőmunkés kiváló alkotója.

Péceli kötődései indokoltak, hogy Pécelhez kötődően is számon tartvák Pest Megye értékei között.

Mihály Dénes a két háború között időben jelentősen járult hozzá a magyar fejlődéshez a hazánkban elkészült léghajózási gépek áttelepítési kísérleteivel, melynek eredményeként néveltek főnökek néhány fiatal megvalósítás kidolgozása. Az akkor technikai feladatokkal szűkebb körűt házonálta fel a magyarok számára. Jelentős érdeme az is, hogy nem csak a Telefont készülék fejlesztésével, és továbbfejlesztésével foglalkozott, hanem kimagasló eredményekkel járult hozzá a hangosfilm áttelepítéséhez is. Munkájáról sok tudományos publikáció és nemzetközi bemutató fémjelte.

Alapján néhány munkatársi összefoglaló eredményei alapján javaslom, hogy számon tartvák Pest Megye értékei között.

Kelt: Budapest, 2019. február 14.

Tihanyi Attila
mestertanár laborvezető
Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Információs Technológia Központ

Postacím: 2119 Pécel, Mihály Dénes utca 2
Tel.: +36303392120

Támogató nyilatkozat

A Péceli Települési Értéktár Bizottság *Mihály Dénes életművének péceli vonatkozásai* című előterjesztésének Pest Megye Értéktárába való fölvételét messzemenően támogatom, mivel Mihály Dénes a magyar technikatörténet kiváló alkotója.

Péceli kötődései indokolták teszik, hogy Pécelhez kötődően is számon tartsák Pest Megye értékei között.

Mihály Dénes már kora ifjúságától komoly érdeklődést mutatott a műszaki újdonságok iránt, felnőtt korában pedig a nagyszámú gépészeti- és távközlési témájú szabadalmával a korabeli innováció aktív részese lett.

Nevéhez fűződik a hängosfilm egyik műszaki megoldásának szabadalma, majd a „távolbalátás” műszaki megoldásainak kutatása. E munkáját Magyarországon kezdte, majd (kedvezőbb kutatási feltételek mellett) Németországban folytatta.

Az általa megalkotott Telehor készülék már tartalmazta a mai televíziós rendszerek alapvető eljárásait: a kép elemekre bontását, ezen képelemeket leíró villamos jelek átvitelét a rádiócsatornán, majd a vétel oldalon a kép helyreállítását.

1928-ban a berlini rádió kiállításon bemutatta működőképes távolbalátó adó- és vevő készülékét, a következő évben pedig már rádióhullámok segítségével közvetített képet.

A minőségi képátvitel akadálya volt, hogy a képbontást (a kor technikai lehetőségeinek megfelelően) mechanikus eszközzel valósította meg, és a rendelkezésre álló rádiócsatorna sávszélessége is korlátozott volt.

A tömegigényeket kielégítő televízió műsorsugárzást Mihály Dénes és versenytársai által lerakott alapokon, de már fejlettebb elektronikai és rádiótechnikai környezetben valósították meg a II. Világháború után.

Mihály Dénes fentiekben vázolt érdemei alapján támogatom a Pest Megye Értéktárába való fölvételét.

Pannonhalma, 2019.01.21.

Dr. Kólos Tibor

ny. főiskolai docens

Széchenyi Egyetem, Győr

Elérhetőség: Széchenyi Fgyetem, Távközlési Tanszék 9024 Győr Egyetem tér1

e-mail: kolos@sze.hu

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat